

НЕМА ТАКОЇ ПОДІ В ЖИТТІ, ПРО ЯКУ НЕ МОЖНА Б РОЗКАЗАТИ ЦІКАВО І ПОПУЛЯРНО.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

В РОБІТНИЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІДБІВАЄТЬСЯ ЖИТТЯ І БОРІТЬБА ПРАЦЮЮЧОЇ КЛАСИ.

ГАЗОВА ВІЙНА.

(Уривок із книги німецького письменника-комуніста П. Бехера)

На полі.

Учорі привезли й розставили триста газових батарей. Батареї складалися з трьох газових циліндрів. Шість тисяч газових циліндрів стояли напоготові. Тоді вважали за достатнє п'ятьдесят батарей на один кілометр фронту. Тисяча фляшок. Двадцять тисяч кілограмів газу.

крики про допомогу. Поодинокі, групами бігли вони. Один увесь час кружляв навколо себе, наче динга. Взлітали спідлиці шотландського гірного війська. Одноманітне хрипале виття: то ревіли туркмени. Стало чути легкий задушливий запах. Очі слизлилися. Деякі кашляли. Чихали. Шлювали. Німецька артилерія туркувала.

II. У місті.

Невидима хмара, наче серпанком, сповивала місто. Всюди повільно просіякав газ. Він проходив крізь водогінні труби, шпарини дверей і вікон, крізь стіни, скло, камені крізь заїзди. Було безвітрово. Газ не шівався. Собаки, кури, коні лежали на тротуарах — змучені кров'ю, ніччоті цукри, життя, дерев'яні трави здавалися зниклим дощенту. Абсолютно смертельні гази були змішані з газами, що роздатовували: від болю в очах, носі, в роті люди зривали маски з обличчя, а смертельний газ входив через дихальне горло в легені, і не було рятунку від загибелі. Далі знову починався обстріл газовими бомбами одночасно з гарматними. Таким чином досягалися гарні наслідки: через величезні діри врівався перозріднений отруйний газ. Спереду, на фронті, рух середових частин піхоти ставав все повільнішим і невпевнішим. Деякі газобатареї, равони були непрохідні. У масках стояли люди, але вони не могли бачити один одного і билися в рукопашну боротьбу з гранатами і ручними гранатами. Передній загін кидався в отруєні місця, як тієї-у крові, бачити нічого, бачити нічого, бачити нічого. Санітарні поспішають із апаратами з киснем. Трьома хвилями виділявся хлористий газ на відстані шість кілометрів. Віддалялися густі білі і шматки туману. Частини рідкого хлору шпарувалися. Англіські шапкі були вкриті газовими туманами. І раптом там ожили. Схвильовалися. Невидима мігла перевертала все. Люди бігли, високо піднімали руки, на пражки дерзали поде. Бренли

Газ б'є з силою в групу з восьми чоловіка. Видно, як вони в корчах затують дих. Більше не можуть. Лігавуть. Лиш відбиваються, руками застискають нос, закусують губи, це не допомагає. Санітарні поспішають із апаратами з киснем. Трьома хвилями виділявся хлористий газ на відстані шість кілометрів. Віддалялися густі білі і шматки туману. Частини рідкого хлору шпарувалися. Англіські шапкі були вкриті газовими туманами. І раптом там ожили. Схвильовалися. Невидима мігла перевертала все. Люди бігли, високо піднімали руки, на пражки дерзали поде. Бренли

Густо вселились галицькі Карпати в 1915 році салдатськими трунами.

ПОЕМА ПРОТИ ВІЙНИ.

— Хто за війну? — Ніхто, ніхто!.. Хіба не досить? Б'є бомбиті сиріт, інвалідів, вдов. А їхня кров і нішком слізозі хіба ще й досі не залили це кляте слово, що бісить знов багатих, ситих, злих: війна? Хіба-ж війна не рила ями роками мільйонам трупів, близьким і рідним, хіба-ж війна не губить бідних? — Хто за війну? — Ми проти!.. Гідьки ви, канігалісти, живцем людей хотіли-б їсти, а потім нафтою їх запивати. — Ать! — Два! — Ать! І яряд гудуть, Європу гудуть, інваліди армії: гарматний гній, хемічний лій — в бою. ...Лабораторії і арсенали Парижу, Лондону, Берліну ще не перестали виробляти газ, набой, міни для робітників усіх країн, для селян усіх націй, щоб прищепити їм загин, щоб приборкати працю!.. — Хто за війну?

В ЧОМУ НАША СИЛА.

"Сила радянської країни, її міць... у тому, що вона має глибоке співчуття і найміцнішу допомогу серед робітників і селян усього світу. Вони хочуть одержати її, радянську республіку, як стрілу, пущену рукою тов. Леніна у ворожий табір, як опору своїх надій на визволення від пригноблення та визиску, як вірний маяк, що показує їм шлях визволення. Вони не дадуть поміщикам і канігалістам її зруйнувати. У цьому наша міць. У цьому міць трудящих усіх країн. Це гроза буржуазії усього світу."

М. Терещенко.

Стаїн.

ДИТЯЧА ПРИГОДА.

"Васильку, бери Настю та жовніри кулями такими огнемиди до вуйка? Отуди стік, але високу високо, а кулі тримай за руку, зерко, не співай, Гравіться ними, о, як їх багати це не годен. Сна, дуже боляче лягла. Нби я знав, куди вночі й провалити? Ви вмирайте, а ми будемо коло вас, аж рано підємо. Видиш, Насте, куля бришкнута та й убила маму, а ти виплаш: чого ти робила, як той жовнір хотів маму обіймати? Це тобі-що вваждо, утубай ми, а кулі-свідіть! А тепер вже не будеш мати маму, це леш-сміжати... — Не говоріть, вже так вмерли. Я-б тебе ми зерко набити тепер, але ти вже Сирота. Але що така дівка варта? Як умерла коло нас Іванка, то її дівки все голосили: "Мамко, мамко, де нас шукати, відай нас визирати?". А ти не вмирай, а я хлопця Т мені не пасує" голосити... Видиш, як вояско? Пускає світло з тамтого боку, як воду з сита, бликає та й зараз видить, де жовнір та біше кулею в нього, а він зараз дигає так як мама. Лігаві борзо! Кодо мамі, бо зараз кулі будуть летіти. А чий, як бришкають... (А дивні, як за Ністром?)

Капітал знов готовить нову ще жорстокішу різню працюючих усього світу.

казав? Дурна дівка, душа з мамі пішла, а то вона, душа, і говорить, і дає хліба, і б'є... Насте, бігме, буду бити. Що-я тобі дам їсти? Ти диви-ся на віну, яка вона гарна, а рано аж підємо до вуйка та будемо їсти борщ. Або чекай, віддай маму мають хліб у пазуці. Цить, є хліб у мамі, в пазуці, па, іж, це то пажерлива дівка! Знов пускає ратух, який же біленький, як сніг. Під на нас, о! Насте, а тобі що? Го-го, ділай рот кривавий і руки? Куди тебе застріляв? О, сарака! Настушка, лігаві вже коло мамі, що меші робити... Е, то не кулі тебе збила, то хліб замочився в крові, в маминій пазуці. А то поглянь дівка, все їсть, як свиня, о, замала лице і руки кров'ю. Як я тебе рано буду провалити в село-таку забудівану? Але чекай, я буду їти попри потік з тобою та обміняю тебе в тавні студентів-воді, що ревітимеш не своїми голосами, а я ще й набю. Вже наляса, то диліти коло мамі, а я коло тебе, ти все-рідни, новк тебе не з'їсть, спи, а-я буду ще дивитися на вояку, та й тріснує коло мене... А може кулі вже й тата збила на-віні, а може ще до ранку і мене вб'є. Насту, та й би не було нікого-нікого... Заснув. До білого дня біде, світляне покритало дрожало над ними і заедно втикало за Дністер. В. Стефанчик.

РАБСЬКЕ ЛЯКЕЙСТВО ПЕТ-ЛЮРІВЦІВ.

Петлюрівська преса ударил в голові труби з нагоди приїзду на Волині президента Мусцішкого "Українська Ніва", що виходить в Луцьку під редакцією петлюрівських недо-літків, поміщує портрети і доважені статті на честь "най-яснішого господаря", та про щастя, яке стрінуло українськй народ з приводу тої го-стини. По Волинці уряд вда-дає скрізь приняти, виступи українських селян, пописи українських селянських хорів, витання-хмбом і еллаю і т. д. Волинські дідьки рід загро-зою мусять оддати святочні світи і виходити на дороги та кричати: "слава, а петлюрівці піниуть, що народ тишиться їм, що дожив так щасливої хвилини."

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ. НАРИС М. ШПАНОВА

Після того, як пішла група Мальгрена, нас знову опанувує гнітючий настрій. Ми жинемо тільки думкою про те, що ім пощастить до-сінти мети і до нас вчасно надіде допоміжна експедиція. Радіо щодня посилає свої сигнали. Б'яджі по кілька разів на день поспішає від спорудженої на льоду передатної станції в на-мет до примальника, надає навушники і зго-дом знаєє їх із стереотипними словами: "Чи-чого не чути". Тоді нас знову опановує без-надійність, і ми ждемо вечірніх повідомлень римської станції Сан Паоло, з яких доведеться, що починають готувати допоміжні експедиції, що полярний літун Рісер Ларсен і сам Амундсен збираються взятися до розшуку. В душі зароджується нова надія. Може вони обсядують не тільки західний район, де, на підставі оста-нніх неправильних даних, гадають найти нас, а просується також далі, на схід вздовж північ-ного узбережжя Шпіцбергена і — хто знає? — може нас все-ж знайдуть. У мене назавжди лишається в ушах високі скорботні звуки нашої радіостанції. Ми стояли перед наметом і чекали звісток, зберегаючи

шалковиту тишу. Б'яджі сидів у своєму кутку і порався коло примальника, а ми чекали, чи протягне він руку до зонтика, куди він запису-вав прийнятні повідомлення, чи розмаровани, зноме навушники із сумними словами: "нічого не чути". Нарешті, ми довідалися, що наше повідо-лення прийшло, що світ не забув про нас. Мал-еньке судно "Хобі" намагався просунутися до місця Північного Шпіцбергену. Разом із ним працювало рибальське судно "Браганца", про-те, жадному з цих суден не пощастило. Розшукувати почали діє з останніх місць тринія, але в перші дні збукали лише на Шпіц-бергені, гадаючи, що туди ми мали потрапити, повертаючись з полюса. Першою пішла екс-педиція угордих італійських льакперв-спорте-менів Метеола і Альбертіні. Вони разом із норвезькими рибальками з Шпіцбергену до-стали кригу між місом Північним і місом Пля-тос, просуваючись до недовисаджених місць Шпіцбергена на північному заході і навіть до крижаной гори Лей Смит, яку ми бачили з на-шого намету, і не знали що там-дещи друзі. Коли на "Чіта-ді-Мілаво" довідалися про по-дорож наших трьох товаришів — Мальгрена, Маріно і Паші, то відраділи допоміжну екс-педицію на чолі з лейтенантом Джованні і дру-гу експедицію на чолі з капітаном Сорра. Джованні був примушений незабаром повернути назад, але завзятий капітан Сорра за п'ять днів просунувся до місю Бруд, невразні сирі-абрисі якого ми бачили на віддаленні менш ніж 40 кілометрів від нашого "червоного" намету. Далі Сорра мав іти через острів Фойн, де він

гадав найти групу Мальгрена. Через нарічу маленьку станцію ми довідалися про похід Сорра, на якого ми поклали величезні надії. Ми згадали в своїй мріі адати жертвувати собою аплістичі "Вісники" в горах, які вважали жінтам, щоб притягнути іксидомого туриста в горах. Ми вирахували приблизно час, коли могли-б докати прибути Сорра, але за кілька днів ми одержали радіо, що Ларсен скінчу Сорра повідомлення про те, що становить кригу між землем і островами Фойн надто несприятливо і що найкраще Сорра повернути назад. Далі це було в другій половині квітня з'явилися перші літуні Рісер Ларсен і Лютин-Хольм. 14 липня вони ми побачили їх впер-ше далеко від нас. Потім вони піднімалися ще кілька разів і щоразу ми бачили їх. "Вісита" Лундборга. "Одного разу Трояні і Б'яджі, що пішли шукати харків, побачили за 300 метрів від рі-шого табору крижане поле, на яке ото згодом і снується Лундборг. Навті, серед безлюдд'я льодів і торосів що пласкують-льодиди формою еліпсита, яка мала 350 метрів завдовжки і 300 метрів завширшки, було справжнім чудом. Ми відразу-ж повідо-мили про це "Чіта-ді-Мілаво", але єдиний літак на льодах, що був тоді на Шпіцбергені — це Фоккер Лундборга. І ось 24 червня, об 11-й годині увечері ми після місячного перебування на кризі вперше знову могли поговорити з людиною із "зовніш-нього" світу. Я вважав, що після катастрофи

з "Італією" це було найсприятливіше вражіння за весь час нашого перебування серед полярної криги. Що до моїх робит, то майже всі записи ви-міривань з моім апаратом на "Італі" були цілі, а їх дуже багато. Другого дня після катастрофи я нашив у свою мою маленьку червону записку книжку, в яку я записав усі дані апарату. Згодом я знайшов також і апарати, але майже всі вони були зіпсовані. Тільки електро-метр не дуже зіпсувався. Я негайно встановив апарат на одній з льо-дин. У мене не було батарей для зарядки, але оцдом я переконався, що для цього можна скористатися з митарного цигарового мунд-штука, якщо перед ним довгенько потерти його митарком повсти. Отож, я протягом цілого тижня міг спокій-но працювати на торосах, в цілком надзви-чайних умовах. Але, нарешті, і для нас надійшов час порятунку. Із всіх, що вирядилися вря-товувати нас, більше за всіх пощастило нам. На ваш корабель ми з самого початку поклали великі надії. Скажіть, пане Б'ехоунску, який ви думки про смерть Мальгрена? Адже ви, здається, добре знали його. Б'ехоунок посмоктав дзьолюку і мовчки вто-пив погляд в блискучий круг алюмінатора. Мовчати дуже довго. (Далі буде.) Товариші! Відновляйте передплату одно-юкої робітничій газеті "Укр. Роб. Вістєр"! "РАБСЬКЕ ЛЯКЕЙСТВО ПЕТ-ЛЮРІВЦІВ."

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДИНО-ТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ: "УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиникий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку. "ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиникий дієсно фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку. "РОБІТНИЦЯ" — одиникий журнал в українській мові для працюючої жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку. "СВІТ МОЛОДІ" — одиникий журнал, в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік. Передплату на повинні часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису зокрема, або на імя й адресу: WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd. Cor. Pritchard & McGregor St., Winnipeg, Man.